

Nr 701

Av herr Dahlgren, angående lokaliseringsstödet till Kalmar län.

(Lika lydande med motion nr 583 i Första kammaren)

Näringslivets utveckling har inom Kalmar län under snart ett sekel karaktäriserats av en fortgående sysselsättningsminskning inom jordbruket. Under samma period har en nettoutflyttning ägt rum till följd av stadsnäringarnas otillräckliga utbyggnad. Till följd av den låga urbaniseringsgraden har servicenäringarna varit utvecklade vilket medfört att basnäringarna tillsammans upptagit en väsentligt större procentuell andel av de förvärvsarbetande än genomsnittligt för riket. Den senaste periodens näringslivs- och befolkningsutveckling har för länets vidkommande framför allt kännetecknats av den höga andelen inom jordbruksnäringarna, sysselsatta strukturproblem för industrin, den låga urbaniseringsgraden samt den jämförelsevis låga inkomstnivån hos länets innevånare.

Följande prognosresultat har erhållits för länet som helhet.

	Antal sysselsatta				
	1960	1965	1970	1975	1980
Jordbruk.....	14 700	10 746	8 544	6 943	5 784
Skogsbruk.....	5 583	5 359	4 928	4 399	4 010
Fiske.....	508	485	454	418	383
Totalt	20 801	16 590	13 926	11 760	10 177

Av tabellen framgår att arbetsåtgången inom samtliga arcella näringar antages minska i avsevärd grad fram till år 1980.

Takten i länets strukturomvandling är naturligtvis beroende på många faktorer. Men nuvarande utveckling tyder på att den refererade prognosen är riktig. Inom näringslivet i övrigt kan sägas att Kalmar län domineras av småföretag. Dessa arbetar med stor framgång. Ett framtida frågetecken är naturligtvis huruvida dessa kommer att klara den ökade internationella konkurrensen. Storleksstrukturen kan illustreras av följande tabeller, häm-

Industrins storleksstruktur i Kalmar län

Antal företag

Bransch	Antal företag med								Summa
	3—4 syssel- satta	5—10 syssel- satta	11—25 syssel- satta	26—50 syssel- satta	51—100 syssel- satta	101— 200 syssel- satta	201— 500 syssel- satta	>500 syssel- satta	
Livsmedelsindustri	67	68	26	13	6	3	1	1	185
Textil- o. beklädnads- ind.	7	14	11	10	5	2	—	—	49
Träindustri	51	87	93	45	18	5	5	2	306
Pappers- o grafisk ind.	10	10	6	5	6	4	6	—	47
Läder-, hår- o. gummi- ind.	8	8	5	3	2	—	—	—	26
Kemisk-teknisk ind. . . .	5	4	5	1	4	2	1	—	22
Jord- o. stenindustri . . .	17	26	21	9	6	6	2	1	88
Metallindustri	83	109	86	34	21	11	11	5	360
Totalt	248	326	253	120	68	33	26	9	1 083

tade ur länsarbetsnämndens industriundersökning hösten 1965 avseende industri och hantverksföretag med minst 3 sysselsatta. Härav framgår att 76 % av företagen finns i gruppen 3—25 sysselsatta. 35 företag hade minst 200 anställda men inget enda av dem uppnådde 1 000. Av de industrisysselsatta tillhörde 41 % gruppen med fler än 200 anställda. 32 % var sysselsatta i företag med mindre än 50 anställda.

Industrins storleksstruktur i Kalmar län

Antal sysselsatta

Bransch	Antal sysselsatta i företag med								Summa
	3—4 syssel- satta	5—10 syssel- satta	11—25 syssel- satta	26—50 syssel- satta	51—100 syssel- satta	101— 200 syssel- satta	201— 500 syssel- satta	>500 syssel- satta	
Livsmedelsindustri	235	473	401	417	375	375	271	551	3 101
Textil- o. beklädn.ind. . .	34	71	136	351	371	236	—	—	1 249
Träindustri	181	712	1 473	1 617	1 231	994	982	1 297	8 487
Pappers- o. grafisk ind..	34	62	122	145	438	444	2 235	—	3 480
Läder-, hår- o. gummi- ind.	28	52	70	89	132	—	—	—	371
Kemisk-teknisk ind. . . .	17	33	72	29	256	354	208	—	969
Metallindustri	289	752	1 454	1 195	1 610	1 524	3 974	3 661	14 459
Jord- o. stenind.	51	194	329	291	525	737	665	510	3 302
Totalt	869	2 349	4 110	4 134	4 938	4 664	8 335	6 019	35 418

Industrins struktur kan också illustreras av den genomsnittliga företagsstorleken enligt den officiella industristatistiken, som omfattar arbetsställden med minst 5 sysselsatta. Följande tabell visar situationen för Kalmar

län i jämförelse med hela riket år 1964, vilket är det senaste år, för vilket statistiska centralbyråns redovisning finns tillgänglig.

Bransch	Antal sysselsatta per arbetsställe	
	Riket	Kalmar län
Gruvindustri.....	155	—
Livsmedelsindustri.....	34	25
Textilindustri.....	64	54
Träindustri.....	27	32
Massa- och pappersindustri...	202	122
Grafisk industri.....	47	56
Läder-, hår- o. gummiindustri	53	14
Kemisk industri.....	70	56
Jord- och stenindustri.....	36	44
Metallindustri.....	75	57
Totalt	58	44

Lönenivån för industriarbetare är väsentligt lägre i Kalmar län än genomsnittligt i riket. Enligt av statistiska centralbyrån gjorda undersökningar (Stat. med. Am 1966:29 och Am 1967:5) såg den genomsnittliga timförtjänsten ut på följande sätt.

År	Timförtjänsten i kr.			
	Män		Kvinnor	
	Riket	Kalmar län	Riket	Kalmar län
1964.....	8: 57	7: 79	6: 31	5: 74
1965.....	9: 45	8: 64	7: 08	6: 42
Differens (%).....	+ 10,3	+ 10,9	+ 12,2	+ 11,8

Av vad här framförts torde framgå att Kalmar läns framtida tillväxtpöjligheter är ovissa. Det synes därför nödvändigt att synkroniserade åtgärder från samhällets sida vidtages. Det som reglerar en bygds eller ett läns expansionsmöjligheter i dag är även de resurser som samhället ställer till förfogande.

Ur samhällsplaneringssynpunkt kan flera faktorer tillmätas en växande betydelse i framtiden. Kalmar län har ett ur naturgeografisk och klimatologisk synpunkt gynnsammare läge än huvuddelen av riket, vilket kan ge företagsekonomiska fördelar för näringslivet beträffande exempelvis byggnads- och transportkostnader samt kostnader för uppvärmningsändamål. Lokaliseringsfrågorna bör även bedömas utifrån internationella marknadsaspekter, där en sydlig lokalisering ur transportsynpunkt blir förmånligare. Länet redovisar förutom dessa geografiska företräden även en relativt tillfredsställande befolkningstäthet med huvuddelen av befolkningen inom pendlingsavstånd från servicemässigt väl utbyggda tätorter. Det får heller

inte förbises att befolkningen i tätortsregionerna kommer att önska välbelägna rekreatiomsområden. Sydöstra Sveriges kustområden är därvid det efter sydsvenska förhållanden minst exploaterade och har under senare år visat sig alltmer attraktiva.

Även om man av detta kan dra den slutsatsen att Kalmar län för framtiden erbjuder goda förutsättningar för utbyggnad av näringslivet, är det flera av samhället styrda faktorer som avgör hur utvecklingen i länet skall bli i framtiden. Kommunikationsmässigt har länet exempelvis varit underförsörjt i avsaknaden av en långsgående järnvägsförbindelse. Utbyggnaden av riksväg 15 har emellertid haft avgjort positiva verkningar. Fortfarande saknas dock flera goda vägförbindelser i västlig riktning. De kvarvarande järnvägsförbindelserna hotas av nedläggning i mycket stor utsträckning. Det är av avgörande betydelse för länets tillväxt att en vägupprustning sker och att inga järnvägsnedläggelser tillåtes.

En prioritering av medel för förbättrade kommunikationer i länet synes nödvändig. För framtiden krävs att länet får rimlig del i det växande bostadsbyggandet. F. n. motsvarar tilldelningen endast 2/3 av det akuta behovet. Det torde vara orealistiskt att tänka sig en ökad industrialisering i länet, med mindre att bostadsbyggandet ligger i den omedelbara närheten av den verkliga efterfrågan på bostäder.

Det anförda ger vid handen, att Kalmar län på sikt bör ha goda utvecklingsmöjligheter men att för den närmast överskådliga framtiden svåra problem möter näringslivet, till stor del till följd av att samhällets serviceapparat inte är utbyggd i tillräcklig utsträckning. Det synes angeläget och nödvändigt, att företag, som vill lokalisera sin verksamhet till Kalmar län, beredes möjligheter till lokaliseringpolitiskt stöd. De lokaliseringpolitiska åtgärder, som tillämpats mera generellt inom det s. k. norra stödområdet, bör utnyttjas även för Kalmar län, som därvid kan tjäna som »provlän» i södra Sverige för en mera omfattande aktiv lokaliseringspolitik.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte medge, att en aktiv lokaliseringspolitik enligt de grunder, som tillämpats främst inom det s. k. norra stödområdet, utnyttjas för främjande av näringslivets utveckling i Kalmar län och att länet i nämnda avseende betecknas som ett försöksområde för en mera omfattande aktiv lokaliseringspolitik i södra Sverige.

Stockholm den 26 januari 1968

Anders Dahlgren (cp)